

Xalqaro Biznes

Xalqaro Nordik Universiteti
O'qituvchi: Xusanova.G.S

2023

Transmilliy korporatsiyalar xarakteristikasi

Transmilliy korporatsiyalar o'ziga xos xususiyatlari

Transmilliy korporatsiyalarning milliy kompaniyalardan farqi

Transmilliy korporatsiyalarning glaballashuv jarayonida rivojlanish tendensiyalari

Transmilliy korporatsiya

Transmilliy korporatsiyalar (TMK) - deb ko'plab mamlakatlarda faoliyat yuritadigan va milliy chegaralardan tashqarida biznes faoliyatiga ega bo'lgan yirik va nufuzli tadbirkorlik sub'ektlaridir. Ushbu korporatsiyalar ishlab chiqarish, marketing, sotish, tadqiqot va ishlanmalar va boshqalarni o'z ichiga olgan keng ko'lamli operatsiyalarni amalga oshirish uchun turli mamlakatlarda sho'ba korxonalari, filiallari yoki filiallarini tashkil qiladi. TMKlar milliy chegaralaridan oshib ketish va jahon iqtisodiyotida muhim rol o'ynash qobiliyati bilan ajralib turadi. Ular ko'pincha turli global ta'minot zanjirlariga, ko'p millatli ishchi kuchiga va turli bozorlarda sezilarli ishtirokga ega bo'lib ularni xalqaro biznes landshaftining asosiy o'yinchilariga aylantiradi. *Transmilliy korporatsiyalar ikki yoki undan ortiq mamlakatlarda biznes yuritadilar. Ba'zilar ko'pmillatli kompaniyani o'z daromadining 25% yoki undan ko'prog'ini vatan tashqarisida ishlab chiqaradigan kompaniya deb*

hisoblashadi.

Transmilliy korporatsiyalar o'ziga xos xususiyatlari

Transmilliy korporatsiyalar (TMK) ular bir nechta mamlakatlar da faoliyat yuritadigan va milliy chegaralardan tashqarida tadbirkorlik faoliyatiga ega bo'lgan xo'jalik yurituvchi sub'ektlardir. Odatda ular bir nechta o'ziga xos xususiyatlarni namoyish etadilar:

- ✓ Global mavjudlik: TMKlar bir nechta mamlakatlarda muhim ishtirokga ega. Ularning ko'pincha dunyoning turli mintaqalarida filiallari yoki sho'ba korxonalari mavjud.
- ✓ Turli xil operatsiyalar: TMKlar ishlab chiqarish, xizmatlar, ta'lim va adiqot va ishlanmalar, marketing va boshqalarni o'z ichiga olishi mumkin bo'lgan turli xil biznes faoliyati bilan shugullanadi. Ular turli xil mahsulot yoki xizmatlar portfeliga ega bo'lishi mumkin.
- ✓ Katta miqyos: Ko'pgina TMKlar hajmi, resurslari va bozor kapitallashuvi jihatidan katta. Ular ko'pincha global iqtisodiyotga sezilarli ta'sir ko'rsatadi.

- ✓ Global ishchi kuchi: TMKlar ko'pincha turli millatlar, madaniyatlar va kelib chiqishi bo'lgan odamlardan iborat bo'lgan turli xil ishchi kuchlarini ishlaydi. Bu global ishchi kuchi ularga mahalliy bozorlarga moslashish va samarali faoliyat yuritishda yordam berishi mumkin.
- ✓ Transchegaraviy investitsiyalar: Ular xorijiy mamlakatlarga katta miqdorda sarmoya kiritadilar jumladan, sho'ba korxonalarini tashkil etish, mahalliy kompaniyalarni sotib olish yoki strategik hamkorlik aloqalarini o'rnatish.
- ✓ Global ta'minot zanjirlari: TMKlar ko'pincha iqtisodiy samaradorlik va maxsus resurslardan foydalangan holda dunyoning turli burchaklaridan materiallar, komponentlar va xizmatlarni manba qilish uchun murakkab global ta'minot zanjirlariga tayanadi.
- ✓ Soliqlarni rejalashtirish: TMKlar mamlakatlar o'rtasidagi soliq qonunlari va qoidalaridagi farqlardan foydalangan holda soliq majburiyatlarini minimallashtirish uchun soliq rejalashtirish strategiyalari bilan shug'ullanishlari mumkin. Bu korporativ soliqdan qochish haqida jiddiy munozaralarga sabab bo'ldi.

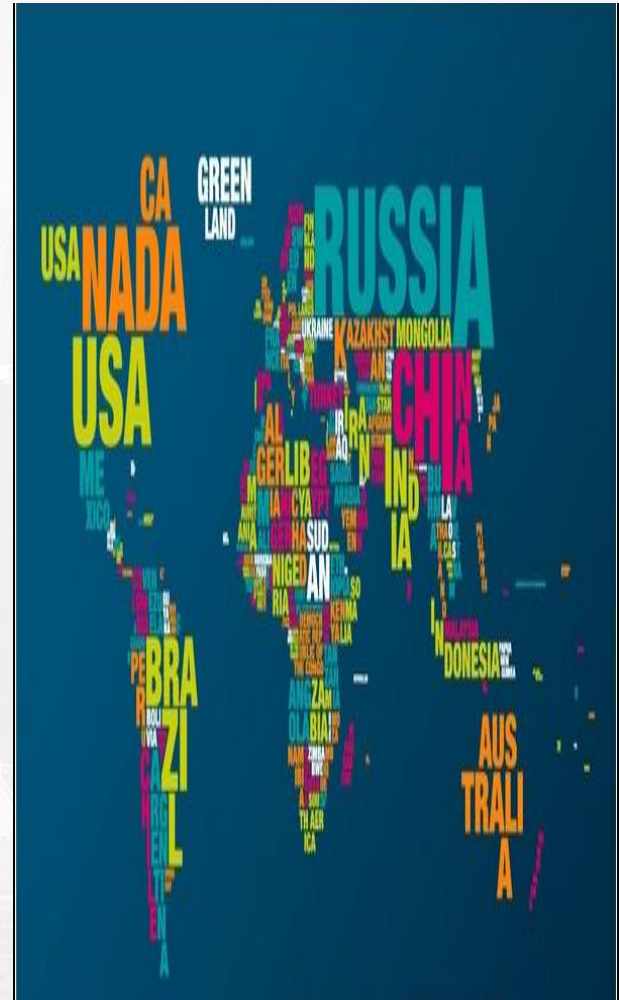
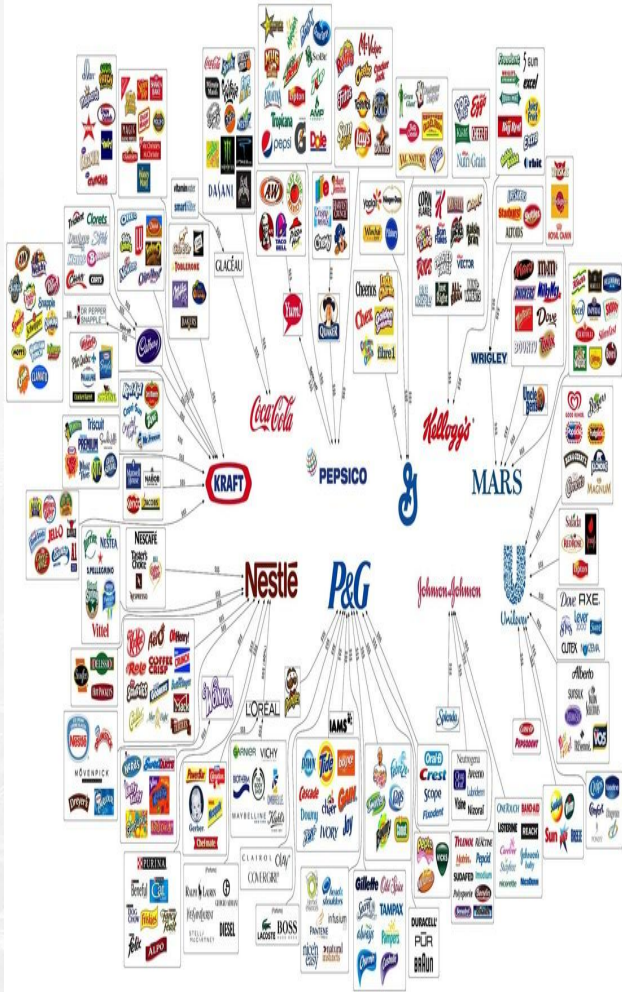

- ✓ Ilg'or texnologiyalar va innovatsiyalar: Ko'pgina T MKlar texnologiya va innovatsiyalar sohasida yet akchi hisoblanadi. Ular tadqiqot va ishlanmalarga katta sarmoya kiritadilar va ko'pincha yangi texno logiyalar va mahsulotlarni global miqyosda joriy e tadilar.
- ✓ Bozorni diversifikatsiya qilish: TMKlar o'zlarining bozordagi mavjudligini diversifikatsiya qilishni ma qsad qilib qo'yishadi, ularning har qanday mamla kat yoki mintaqaga bog'liqligini kamaytiradi. Bu m uayyan sohalarda iqtisodiy tebranishlar bilan bog' liq xavflarni kamaytirishga yordam beradi.
- ✓ Global branding: TMKlar ko'pincha turli bozorlard a brend tan olinishi va ishonchni yaratish uchun k uchli global brendlarni yaratishga sarmoya kiritad ilar.

- ✓ Siyosiy ta'sir: Iqtisodiy qudrati va global ta'siri tufayli TMKlar milliy va xalqaro siyosat va qoidalarga ta'sir ko'rsatishi mumkin.
- ✓ Atrof-muhit va ijtimoiy mas'uliyat: TMKlar o'zlarining ekologik amaliyotlari va ijtimoiy mas'uliyatlari bilan bog'liq tekshiruvlarga duch kelishi mumkin. Ba'zilar o'z obro'sini saqlab qolish va global standartlarga javob berish uchun ijtimoiy va ekologik jihatdan ko'proq mas'uliyatli bo'lishga harakat qiladilar.
- ✓ Global risklarni boshqarish: TMKlar turli xil xavflarni, shu jumladan valyuta kursining o'zgarishi, siyosiy beqarorlik va xalqaro savdo siyosatidagi o'zgarishlarni bartaraf etishlari kerak, bu esa risklarni boshqarishni o'z faoliyatining muhim jihatiga aylantiradi.

Transmilliy korporatsiyalar va Milliy kompaniyalar farqi

Geografik qamrov:

Transmilliy korporatsiyalar (TMK): Bular bir nechta mamlakatlarda faoliyat yurituvchi yirik korporatsiyalardir. Ular global miqyosda mavjud va milliy chegaralar orqali tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanadilar. TMKlarning ko'pincha turli mamlakatlarda sho'ba korxonalarini yoki filiallari mavjud bo'lib, ularga keng doiradagi bozorlarga kirish imkonini beradi.

Milliy kompaniyalar: Milliy kompaniyalar, shuningdek, mahalliy kompaniyalar sifatida ham tanilgan, bir mamlakat chegaralarida ishlaydi. Ular birinchi navbatda ichki bozorga xizmat qiladi va muhim xalqaro ishtirokga ega emas.

Egalik-Mulkchilik

Transmilliy korporatsiyalar (TMK): TMKlar odatda bir nechta mamlakatlarning aktsiyadorlariga tegishli. Ular turli xil mulk tuzilmalariga ega bo'lishi mumkin va ko'pincha birjalarda ochiq sotuvga chiqariladi, bu esa butun dunyodagi odamlarga ularga sarmoya kiritish imkonini beradi.

Milliy kompaniyalar: Milliy kompaniyalar odatda ular joylashgan mamlakatdagi jismoniy yoki yuridik shaxslarga tegishli va nazorat qilinadi. Ularning mulki asosan mahalliy yoki bitta xalq bilan chegaralangan.

Operatsiyalar:

Transmilliy korporatsiyalar (TMK): TMKlar ancha murakkab va diversifikat siyalangan operatsiyalar majmuasiga ega. Ular turli mamlakatlarda ishlab chiqarish quvvatlari, tadqiqot va ishlanma markazlari, marketing operatsiyalari va savdo ofislariga ega bo'lishi mumkin. Ular ko'pincha transchegaraviy savdo va investitsiyalar bilan shug'ullanadi va global ta'minot zanjiriga ega bo'lishi mumkin.

Milliy kompaniyalar: Milliy kompaniyalar asosan o'z mamlakati chegaralarida ishlaydi. Ularning faoliyati ichki bozorga xizmat ko'rsatishga qaratilgan bo'lib, ular yanada sodda biznes tuzilmasiga ega bo'lishi mumkin

Madaniy va tartibga solish moslashuvi:

Transmilliy korporatsiyalar (TMK): TMKlar ko'pincha o'zlari faoliyat yuritayotgan har bir mamlakatda turli madaniy, huquqiy va tartibga soluvchi muhitlarga moslashishlari kerak. Ular o'z mahsulotlarini, marketing strategiyalarini va biznes amaliyotlarini mahalliy urf-odatlar va qoidalarga moslashtirishi kerak bo'lishi mumkin.

Milliy kompaniyalar: Milliy kompaniyalar o'z mamlakatining madaniyati, qonunlari va qoidalari bilan ko'proq tanish va xalqaro moslashuv bilan bog'liq kamroq muammolarga duch kelishi mumkin.

Iqtisodiy ta'sir:

Transmilliy korporatsiyalar (TMK): TMKlar jahon iqtisodiyotiga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin. Ular ko'plab mamlakatlarda iqtisodiy o'sish va ish o'rinlari yaratishga hissa qo'shishi va xalqaro savdo va investitsiyalarda rol o'ynashi mumkin.

Milliy kompaniyalar: Milliy kompaniyalar birinchi navbatda o'z mamlakatining iqtisodiy rivojlanishi va barqarorligiga hissa qo'shadilar, ammo mahalliyashtirilgan iqtisodiy ta'sirga ega.

Transmilliy korporatsiyalarning glaballashuv jarayonida rivojlanish tendensiyalari

Transmilliy korporatsiyalar (TMK), shuningdek transmilliy korporatsiyalar (TMK) sifatida ham tanilgan, globallashtirish jarayonida muhim rol o'ynaydi. Globallashtirish biznes muhitini o'zgartirdi va TMKlar bu o'zgarishlarga turli yo'llar bilan moslashdi. Globallashtirish jarayonida transmilliy korporatsiyalarning rivojlanish tendentsiyalari quyidagilardan iborat:

- Global kengayish: TMKlar o'z faoliyatini chegaralar bo'ylab kengaytirdilar, yangi bozorlarga chiqdilar va global mavjudlikni o'rnatdilar. Ular yangi mijozlar bazalari va resurslariga kirish uchun xorijiy mamlakatlarga sarmoya kiritadilar, bu ko'pincha o'sishning yangi imkoniyatlari va xarajat afzalliklariga intilish bilan bog'liq.

Ta'minot zanjirini diversifikatsiya qilish: TM Klar xavflarni kamaytirish uchun ta'minot zanjirlarini diversifikatsiya qildilar. Bu har qanday yagona bozorga qaramlikni kamaytirish uchun turli mamlakatlardan materiallar, butlovchi qismlar va hatto iste'dodlarni sotib olishni o'z ichiga oladi. Ta'minot zanjirini diversifikatsiya qilish COVID-19 pandemiyasi kabi voqealardan keyin yanada muhim bo'ldi.

Texnologik integratsiya: Transmilliy korporatsiyalar operatsiyalarni soddalashtirish, samaradorlikni oshirish va raqobatbardoshlikni oshirish uchun raqamli texnologiya va avtomatlashtirishni qo'lladi. Ular texnologik taraqqiyotning oldingi saflarida qolish uchun tadqiqot va ishlanmalarga sarmoya kiritadilar.

Iqtisodiy ixtisoslashuv: TM Klar ko'pincha o'zlarining asosiy vakolatlariga e'tibor qaratadilar va boshqa faoliyatni outsourcing qiladilar. Bu ixtisoslashgan xizmat ko'rsatuvchi provayderlarning o'sishiga va turli kompaniyalar yakuniy mahsulot yoki xizmatni ishlab chiqarish uchun hamkorlik qiladigan global qiymat zanjirlarini yaratishga olib keldi.

Barqarorlik: Atrof-muhit va ijtimoiy muammolar bo'yicha ortib borayotgan tashvishlarga javoban, TM Klar barqarorlik amaliyotlarini korporativ ijtimoiy mas'uliyat tashabbuslarini tobora ko'proq qabul qilmoqdalar. Bunga uglerod izlarini kamaytirish, axloqiy manbalar va jamoatchilik bilan aloqadorlik kiradi.

- Bozorga moslashish: TMKlar o'zlarining mahsulotlari, xizmatlari va marketing strategiyalarini turli xil madaniy, iqtisodiy va tartibga soluvchi muhitlarga moslashtirish uchun moslashtiradilar. Mahalliyashtirish va bozorga moslashish global bozorlarda muvaffaqiyat qozonish uchun zarur bo'ldi.
- Strategik ittifoqlar va qo'shilishlar: Yangi bozorlarga, texnologiyalarga yoki resurslarga kirish uchun TMK ko'pincha strategik ittifoq tuzadi va qo'shilish va sotib olish bilan shug'ullana di. Bu ularga o'z imkoniyatlarini va imkoniyatlarini tezda kengaytirish imkonini beradi.
- Siyosiy va tartibga solish muammolari: TMKlar turli mamlakatlarda tobora kuchayib borayotgan nazorat va qoidalarga duch kelishmoqda. Ular murakkab huquqiy va siyosiy landshaftlarni boshqarishi, geosiyosiy xavflarni boshqarishi, soliqqa tortish va mehnat amaliyoti bilan bog'liq muammolarni hal qilishi kerak.
- Elektron tijorat va raqamli transformatsiya: Elektron tijoratning o'sishi bilan TMKlar onlayn savdo kanallari va raqamli marketingga ko'proq sarmoya kiritmoqda. Bu ularga global mijozlar bazasiga yanada samarali kirish imkonini berdi.

- Global ishchi kuchi: TMKlar xilma-xil va global ishchi kuchiga ega. Ular butun dunyo bo'ylab iste'dodlarni yollaydilar va ko'pincha samaradorlikni va global iste'dodlarga kirishni yaxshi lashi mumkin bo'lgan masofaviy ish va moslashuvchan bandlik modellarini o'zlashtiradilar.
- Ma'lumotlar va maxfiylikka rioya qilish: Ma'lumotlar maxfiyligi va himoyasi qoidalari global miqyosda yanada qat'iy lashdi. TMKlar Yevropadagi GDPR kabi ma'lumotlarni himoya qilish bo'yicha turli qonunlarga rioya qilishlari va ma'lumotlarni boshqarish amaliyotlarini shunga mos ravishda moslashtirishlari kerak.
- Global innovatsion tarmoqlar: TMKlar innovatsion markazlarga kirish va jadal rivojlanayotgan sohalarda raqobatbardosh bo'lish uchun butun dunyo bo'ylab universitetlar, tadqiqot institutlari va startaplar bilan hamkorlik qilib, innovatsion tarmoqlarni yaratadilar.
- Chidamlilikni rejalashtirish: COVID-19 pandemiyasi chidamlilikni rejalashtirish muhimligini ta'kidladi. TMKlar endi kutilmagan uzilishlar va inqirozlarga samaraliroq javob berish strategiyalariga sarmoya kiritmoqda.

Xulosa qilib aytganda, transmilliy korporatsiyalar globallashtirilgan dunyoda texnologik taraqqiyotni o'zlashtirib, o'z faoliyatini diversifikatsiya qilish va o'zgaruvchan tartibga soluvchi landshaftga javob berish orqali gullab-yashnash uchun rivojlangan. Ularning muvaffaqiyati global istiqbolni saqlab qolgan holda mahalliy bozor sharoitlariga moslashish qobiliyatiga bog'liq.

E'tiboringiz uchun r axmat!

Ilmdan boshqa najot yo'q!